
Kapitel 7
Lektion 7

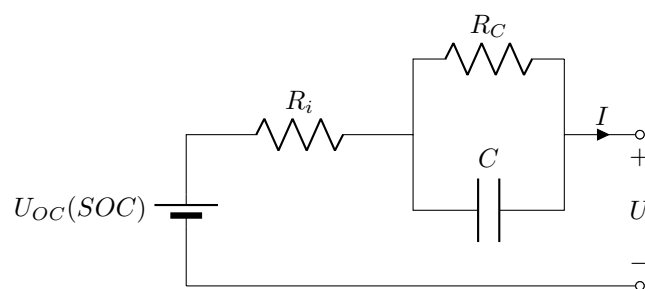

Övning 7.1.

Figur 7.1 visar strömmen $I(t)$ som en cell laddas ur och upp med ($I = 0$, $I = +24$, $I = -24$) A, strömmen följer generator konvention, vilket också ses i Figur 7.2. Vi antar att cellen kan modelleras med de fyra elementen som visas i Figur 7.2. Elementen har följande värden: cellens EMK $U_{OC} = 3.86$ V (antas vara konstant), inre resistans $R_i = 1.5$ m Ω , RC-kretsen har tidskonstant $\tau = 30$ och $R_{DC} = R_i + R_C = 3.8$ m Ω .

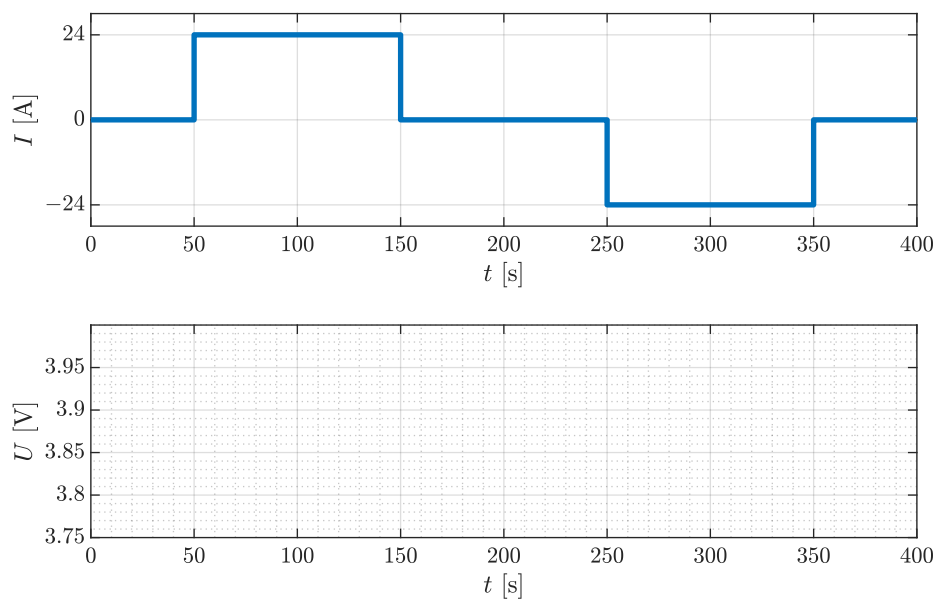
- a) Rita motsvarande polspänning $V(t)$ i Figur 7.1.
- b) Givet tidskonstanten τ vad är C ?

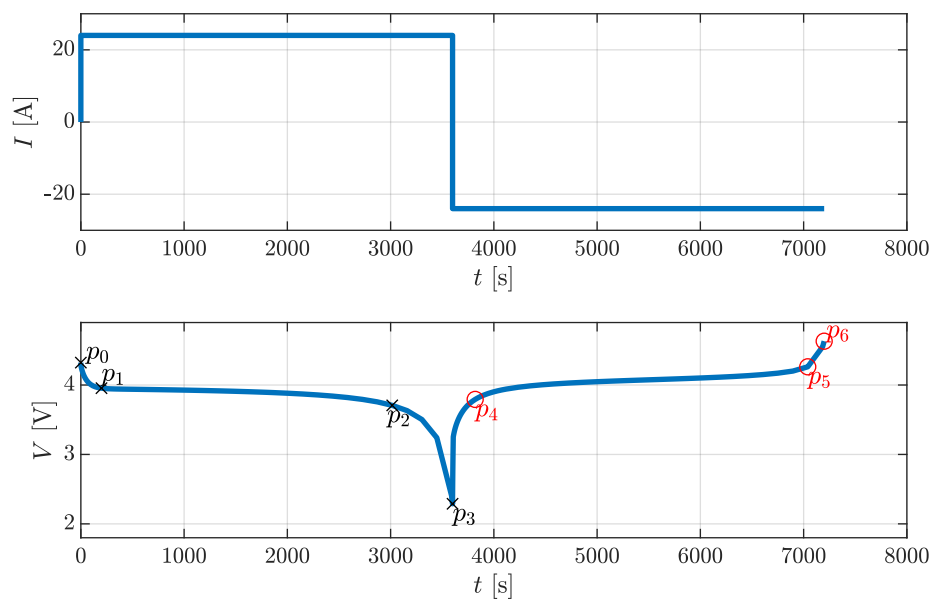
Figur 7.2: Figur till Övning 7.1. Ekvivalent kretsmodell.

Övning 7.2.

I Figur 7.3 visas polspänningen och strömmen för en cell med $Q = 24$ Ah som laddats ur med 1 C konstant ström i en timme och sedan laddats med 1 C konstant ström i en timme. Beräkna effektiviteten av hela cykeln.

Figur 7.1: Figur till Övning 7.1.

Figur 7.3: Figur till Övning 7.2. 1 C laddning i en timme och 1 C urladdning i 1 timme.

	p_0	p_1	p_2	p_3	p_4	p_5	p_6
V [V]	4.32	3.95	3.71	2.29	3.79	4.26	4.63
t [s]	0	200	3016	3600	3819	7040	7199

Tabell 7.1: Värderna för punkterna markerade i Figur 7.3.

Effektiviteten kan beräknas som

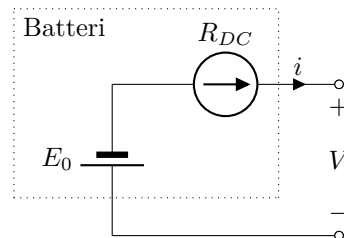
$$\eta = \frac{W_{ut}}{W_{in}} = \frac{\int_{t_0}^{t_{ut}} V(t)I(t)dt}{\int_{t_{ut}}^{t_{in}} V(t)I(t)dt} = \frac{A_{ut}I}{A_{in}I},$$

där A_{ut} är arean under V vid urladdning och A_{in} är arean under V vid laddning. Areorna kan approximeras med hjälp av Trapetsmetoden dvs

$$A_{ut} = \sum_{k=0}^2 \left(\frac{V_{p_k} + V_{p_{k+1}}}{2} (t_{p_{k+1}} - t_{p_k}) \right), \quad A_{in} = \sum_{k=3}^5 \left(\frac{V_{p_k} + V_{p_{k+1}}}{2} (t_{p_{k+1}} - t_{p_k}) \right).$$

Övning 7.3.

En fulladdad cell med kapacitet $Q = 24$ Ah laddas ur med 1 C konstant ström och sedan laddas upp igen med 1 C konstant ström. Antag att cellen kan modelleras som en Thevenin-ekvivalent krets enligt Figur 7.4, dvs en spänningskälla i serie med en resistans $R_{DC} = 3.9$ m Ω .

Figur 7.4: Figur till Övning 7.3. Ekvivalent kretsschema för Thevenin-ekvivalent batteri.

- Med hur stor ström cyklas cellen?
- Ställ upp ett uttryck för polspänningen V_{ut} om man laddar ur cellen.
- Ställ upp ett uttryck för polspänningen V_{in} om man laddar upp cellen.
- Om vi antar att cellens EMK är konstant $E_0 = 3.65$ V genom hela ur- och uppladdningscykeln så kan energin uttryckas som $W = VQ = VIt$ där I är ström och t tiden. Vad blir uttrycket för urladdnings- och uppladdningsenergi för fallen ovan?
- Beräkna verkningsgraden $\eta = \frac{W_{urladdning}}{W_{uppladdning}}$ och jämför med verkningsgraden från Övning 7.2.
- Vad blir verkningsgraden om man istället cyklar cellen med 2 C konstant ström.

Övning 7.4.

Ställ upp ett uttryck för hur många n seriekopplade celler med EMK E_0 och inre resistans R_{DC} som behövs för att få polspänningen U . Antag att cellerna kan modelleras som en spänningskälla i serie med en inre resistans.

Antag att man vill designa ett batteri till en dator som förbrukar 1.7 A vid 14 V. Hur många celler behövs om en cell har $E = 1.1$ V och $R_{DC} = 0.1 \Omega$? Varför kan man inte beräkna det som $n=U/E$?

Övning 7.5.

Antag att två mätningar görs på ett batteri: en mätning där man mäter batteriets EMK $E_0 = 1.4$ och en mätning där man belastar batteriet med en resistor $R_{last}=10 \Omega$ och mäter strömmen $I=123$ mA genom resistorn.

- a) Bestäm batteriets inre resistans R_{DC} .
- b) Bestäm den maximala strömmen I_{max} man kan ta ut om batteriet kortsluts.

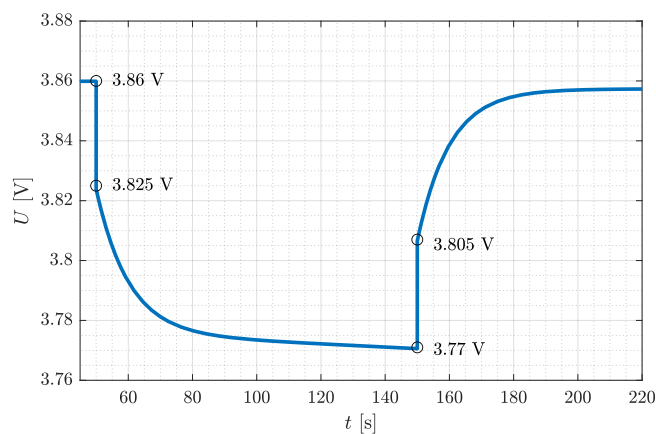
Kapitel 7
Lektion 7

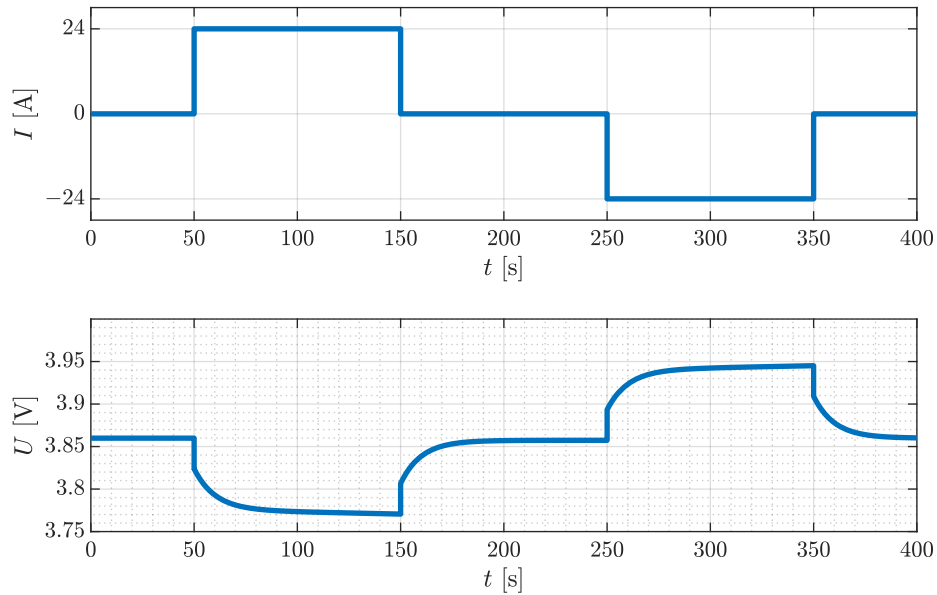

Övning 7.1.

- a) Ett direkt spänningsfall (när I går från 0 till 24 A) fås från den inre resistansen R_i som kommer vara ca $U_{OC} - IR_i = 0.035$ V. Så vi hamnar i punkten $3.86 - 0.035 = 3.825$ V. Sedan kommer det ett dynamiskt bidrag från kondensatorn. När kondensatorn laddats upp kommer det *totala* spänningsfallet för cellen vara från R_{DC} dvs från R_i och R_C . $R_C = 3.8 - 1.5 = 2.3$ m Ω . Spänningen över R_C är 0.0552 V. Så vi hamnar ungefär i punkten $3.825 - 0.0552 = 3.77$ V. Sedan görs ett nytt strömsteg och beräkningarna kan göras på liknande sätt. (Se bilden i föreläsning 10 s.43)

Figur 7.2: Förstorad bild av Figur 7.1.

Figur 7.1: Facit till Övning 7.1. Se Figur 7.2.

b) $C = 13.04 \text{ kF}$ ($\tau = R_C C$)

Övning 7.2.

$$W_{ut} = 89.1 \text{ Wh}$$

$$W_{in} = 95.6 \text{ Wh}$$

$$\eta = 93\%$$

Övning 7.3.

a) 24 A

b) $V_{ut} = E_0 - IR_{DC}$

c) $V_{in} = E_0 + IR_{DC}$

d) $W_{ut} = (E_0 - IR_{DC})It$
 $W_{in} = (E_0 + IR_{DC})It$

e) $\eta = 95 \%$

f) $\eta = 90 \%$

Övning 7.4.

Kirchoffs spänningslag $n(E_0 - R_{DC}I) - U = 0$ ger $n = \frac{U}{E - R_{DC}I}$
 $n = U/E$ blir fel eftersom cellens polspänning sjunker när ström dras från det.

Det behövs $n= 15$ celler.

Övning 7.5.

a) $R_{DC} = 1.38 \Omega$

b) $I_{max} = 1.01 \text{ A}$